

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hitr. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Politični položaj.

(V državnem zboru dne 3. julija govoril dr. L. Gregorčec.)

(Dalje.)

Bivši minister-govornik koalicijskega ministerstva se je dne 28. marcija t. l. v tej visoki zbornici prav srčno potegnil za dualizem, (da ima naše cesarstvo avstrijsko in ogersko vlado). Jaz sem o tem nekoliko osupnil, in to tembolj, ker prevedeni slabi nasledki dualistične državne modrosti baš zdaj na dan stopajo z velikansko silo.

Nam Jugoslovanom je bil dualizem vedno grob avstrijske države, neprestano oškodovanje tostranske državne polovice, večni narodnostni prepir in izročba skupne države jednemu ljudstvu ter izročba državnih koristij tistemu ljudstvu, ki vidno bolj in bolj hrepeni, da odbije Avstrijo in ustanovi neodvisno državo ob Donavi.

Zadnja pogodba je določila naš donesek k skupnim zadevam zopet s 70 odstotki, namesto s 64 odstotki. Pri tem trpi tostranska državna polovica škode za 60 milijonov goldinarjev.

Vzamimo v roko železniški zemljevid, takoj bomo videli, da so na oni strani Litave (na Ogorskem) vse železnice, tudi bosenske, tako zidane, kakor je to na korist ondotnega glavnega mesta. Nasprotno pa se tukaj pri nas vedno prezira važnost, veliki pomen železnice Aspang-Novi-Spljet za naše glavno mesto, Dunaj. Le nekaj malega bi bilo treba spopolniti in Dunaj bi bil v ravni zvezi z Dalmacijo, s Spljetom, z najlepšim pristaniščem Adrijanskega morja. Zdaj nameravajo železnico delati iz Spljeta v Sarajevo, in tako po zvezi železnice Sarajevo-Brod vse uravnati proti Budapešti. Na ta način se bode velikanska trgovina za zmirom od Dunaja odvrgnila. Sploh pa ima ta železnica (Spljet-Sarajevo) tudi politični pomen. Ona je odločena, da naj uboge Hrvate še bolj razdružuje — nov udarec Zagrebu.

Veliko se toži o našem narodnostnem prepiru in vsak domoljub želi, naj se ta prepir kmalu konča. Toda pri sedanji razdelitvi države v dva dela se to pač ne da misliti. Sicer je bivši finančni minister gospod pl. Plener v tej visoki zbornici enkrat poudarjal in hotel dokazati, da so pod njegovim vladanjem narodnostna vprašanja postala mirnejša, skromnejša; toda v tem se je gotovo zmotil, kajti jedina zadeva celjske gimnazije je izpodbila njegovo trditev popolnoma. Če je tako malenkostna, tako pravična stvar vznemirila nemško-liberalno, nemško-nacijonalno, da celó, kakor slišim, krščansko-socijalno stranko neznansko, tako se pač ne more govoriti o pametnem in mirnem mišljenju v narodnostnih vprašanjih. Sploh pa dualizem zahteva brezpogojno gospostvo dveh ljudstev črez vse druge. Zaradi tega dualizem odreka drugim narodom enakopravnost čisto

in popolnoma, kakor na Ogorskem, ali pa dualizem skrbi, kakor pri nas, da se toliko težkoč nakopiči zoper enakopravnost vseh ljudstev v šoli, uradu in javnem življenju, da je vse skupaj smešno. (Dalje prih.)

Govor poslanca Robiča za Celje.

(V drž. zboru dne 10. julija t. l.)

(Konec.)

Ker skoro vsi protigovorniki trdijo, da bi v tem slučaju mogel pravo ukreniti le deželni zbor, oziroma deželni šolski svet, moram vendar malo označiti postopanje štajarskega deželnega zbora in liberalne stranke na Štajarskem. V predlanski 18. seji so stavili predlog, ki pričakuje od vlade, da ne bode — to je izrecno izraženo v predlogu — ne v Celju, ne zunaj Celja ustavila dvojezične nižje gimnazije; deželni zbor je tudi ugovarjal proti vsakemu koraku na kulturnem polju v korist Slovincem. In ta predlog, ki v narodnem oziru štajarskim Slovincem odreka vsako pravico, ki hoče Slovence ponižati do državljanov druge ali še nižje vrste, so podpisali vsi liberalni veleposestniki, na čelu jim deželni glavar štajarski.

Na tako postopanje smo mogli mi odgovoriti le z izstopom iz deželnega zbora. Priznavam, da je po našem izstopu, gotovo vsled upliva katoliško-konservativne stranke, deželni zbor pritrdil predlogu, ki je že po obliki milejši nasproti Slovincem, ki ni tako strasten in oduren, kakor prvi.

Pa tudi s tem predlogom nas zavračajo na deželni šolski svet. Toda te poti ne moremo nastopiti. V deželnem šolskem svetu štajarskem ni nobenega Slovence, dasi je na Štajarskem dobra tretjina slovenskega prebivalstva. Dalje pa imamo Slovenci s štajarskim deželnim šolskim svetom žalostne izkušnje. V pre mnogih slučajih, ko se je šlo včasih za malenkostne stvari v narodnem oziru, smo morali iskati svoje pravice skozi vse instance do upravnega sodišča. Torej je umevno, da te stvari ne moremo izročiti jedino le blagohotnosti deželnega šolskega sveta. Sicer pa je bil deželni šolski svet v tem vprašanju gledé Maribora in Celja vprašan l. 1888. Izrekel se je proti dvojezični gimnaziji, in kako naj vprašamo isti deželni šolski svet gledé iste stvari!

Kar se tiče kraja, je naravnost smešno, ko nam ponujate gimnazijo v Št. Jurji, ki šteje le 367 stanovalec, ali pa v Zalcu, ki jih ima 657 in se to le s pogojem, da se mora vprašati deželni šolski svet, če in kje naj gimnazijo dobimo. Jasno je, da bi imel pravo deželni šolski svet, ko bi rekel: Ne, tje ne moremo dati gimnazije. In s tem vprašanjem bi bili tam, kakor pred desetimi leti. Gimnazija v takem kraju bi bila v po-

četku mrtvorojeno dete; sicer pa ni najmanjšega uzroka, da bi dvojezična gimnazija ne mogla biti v Celju.

Zgodovina celjske gimnazije pové, da je bila v prvi vrsti ustanovljena za vzgojo duhovnikov. Statistika dokazuje, da je od nekaj največ slovenske mladine obiskovalo to gimnazijo. Ta gimnazija torej ni nikdar bila nemška posest. In ko bi bila, ali Nemci zgubé kaj svoje posesti vsled dvojezične gimnazije?

Nočem preiskavati, zakaj nas tako sovraži nemško-nacionalno-liberalna stranka štajarska in zakaj ta stranka našemu ljudstvu ne privoščí najmanjšega kulturnega ali gospodarskega napredka, zakaj zasmehuje in zaničuje vse naše težnje; toda kot Avstrijanec moram reči: Čvrst slovenski narod, njegov kulturni in gospodarski razvoj, zabranitev njegove germanizacije, je eminentna avstrijska korist. Gospodje, glasujte za pravično stvar! Najgotovjša pot do sprave je pravičnost.

Cerkvene zadeve.

Srebrna sv. maša pri Sv. Alojziju v Mariboru.

Le malokateri duhovnik je tako srečen, da bi učakal zlate sv. maše. Zato je že več let navada, da duhovniki, ki so 25 let v službi božji, obhajajo 25letnico mašništva ali srebrno sv. mašo. Pri tej priložnosti se Bogu zahvalijo za neštete milosti in dobrote, ob enem pa se tudi pokrepčajo za nadaljnje delovanje, rekoč: Vse za Boga in krščansko ljudstvo do zadnjega vzdihljeja!

Letos so iz naše škofije ti-le p. n. gg. srebrnomašniki: Jožef Črnko, župnik v Vuhredu, Franc Hirti, župnik na Slivnici pri Mariboru, Karol Hribovšek, kanonik in ravnatelj bogoslovski v Mariboru, Lovro Janžekovič, župnik v Vržeju, Matija Kelemina, župnik v Št. Ilji v Slov. gor., Alojz Kreft, župnik na Ponikvi, Mihael Lendovšek, duhovni svetovalec in župnik v Makolah, Martin Meško, župnik pri Kapeli, Franc Polak, c. in kr. vojaški župnik v Inomostu, Martin Skerbec, provizor na Planini, dr. Ant. Suhač, duhovni svetovalec in župnik pri Sv. Ani na Krempergu, Fr. Škorjanc, župnik na Gomilskem, Jožef Ulčnik, župnik pri Sv. Jedderti, in Franc Zmazek, župnik pri Sv. Benediktu v Slov. gor.

Vseh teh 14 čč. gospodov srebrnomašnikov se je udeležilo slavnostne petindvajsetletnice v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru v torek, dne 30. julija. V krasno ozaljšani cerkvi sv. Alojzija so se zbrali ob 8. uri dopoldne preč. gg. stolni prošt, stolni dekan, kanoniki, več gg. duhovnikov in precej vernega ljudstva. Mladi mariborski gg. duhovniki zapojejo na koru: »Veni Creator Spiritus!«, gg. srebrnomašniki stopijo pred veliki oltar v koreteljnih, na prižnico pa stopijo srebrnomašnik velečastiti gospod M. Lendovšek.

V uvodu so gospod govornik omenili, zakaj da so se gg. srebrnomašniki udali ljubeznivemu vabilu preč. g. ravnatelja K. Hribovška, da obhajajo srebrno sv. mašo pri Sv. Alojziju. V tej cerkvi in tej hiši so se 4 leta pripravljali na duhovniški stan in v tej cerkvi bili v mašnike posvečeni. Na to so se g. govornik obrnili do Jezusa v presv. Rešnjem Telesu, do blažene Device Marije, sv. Alojzija, potem do vernega ljudstva in do svojih gg. tovarišev. Ljudstvo so prosili za pomoč molitve in gg. tovarišem so popisali grozno odgovornost dušnega pastirja in njegovo zaupanje do Jezusa in Device Marije. K sklepu pridige pa so obljubili v imenu gg. tovarišev zvestobo Jezusu, Devici Mariji, katoliški cerkvi, mil. knezoškofu in vernemu ljudstvu.

Po pridigi, ki je trajala poldrugo uro, so peli slovesno sv. mašo z zahvalno pesmijo preč. g. kanonik in ravnatelj K. Hribovšek. Stregla sta jim čč. gg. župnika Franc Hirti in Fr. Zmazek. Na to pa so slovesno črno sv. mašo z »libero« za štiri pokojne tovariše peli veleč. g. dr. Ant. Suhač, kateremu sta stregla čč. gg. župnika Al. Kreft in M. Meško. Pri obeh sv. mašah so peli mladi mariborski gg. duhovniki. Orgljal in petje je vodil stolni vikar in kapelnik, č. g. L. Hudovernik.

Opoldne se je zbralo na obed v lepo okrašeni bogoslovski obednici 35 gospodov in sicer prečastiti stolni kapitelj, čč. gospodje jubilanti, več čč. gg. gostov in 8 pevcev. Pri napitnicah so se prvi oglasili kot hišni gospodar preč. g. ravnatelj ter nazdravili sv. Očetu, mil. knezoškofu, svetlemu cesarju in preč. stolnemu kapitelju. Preč. g. stolni prošt so nato nazdravili gg. srebrnomašnikom, veleč. g. dr. A. Suhač pa so se zahvalili za gostoljubnost hišnemu gospodarju. Gg. pevci so zapeli nekaj mičnih pesmic ter celo par komadov »zagodli«. Z veseljem so vsi pozdravili več telegramov. Tudi mil. knezoškof, ki so te dni bili na birmi v Halozah, so poslali telegram. — Dal Bog, da bi se vsi gospodje jubilanti sešli za 15 let pri štiridesetletnici zdravi in krepki, kakor so zdaj!

Gospodarske stvari.

Plevel gorice.

(Konec.)

2. Solnčnica. Slovenci radi vsako cvetlico imenujejo solnčnico, katerakoli ima žolt cvet in pa široko ploščo, ki se za solncem obrača. Taka solnčnica je v rani spomladi Tragopogon pratense, Boksbart; ki se vedno suče za solncem, zvečer pa glavico nagne k počinku. Taka je nežna rožica Helianthemum vulgare, ki v poletnem času na solčnih bregih cvete, da si jo babice nabirajo za neko mazilo za strene ude ali kosti. Sploh pa solnčnico imenujemo tisto cvetlico Helianthus annuus, ki raste na njivi, v vrtu, v vinogradu in povsod, vendar v različni obliki. Gospod Jeglič je na framski razstavi eno priobčil, ki je imela ploščo, skoro pol metra široko; rastla je na kompostu. Kakor plevel zraste ta cvetlica za pedenj ali pol metra visoko. »Slovenski Gospodar« nam jo je lani opisal in priporočil, kar sem takoj storil in jo zasadil z najboljšim uspehom; zato jo tukaj zopet le kratko omenim. Iz vinograda jo iztrebi, na njivi pa jo goji po naslednjem načinu! Kadar si krompir posadila, vzemi malo motkico, pa locanjičjo semena solnčnice; stopaj po razgonu, mahaj na desno in levo, ter v vsako jamico vloží eno ali dve zrnji za meter narazno; in tako po vsem krompirišču, ali menda še tudi med koruzo nekoliko. Pri okapanju in ogrebanju pa je treba paziti, da te rastline ne podsekaš; in dobro storiš, ako jo nekoliko osiplješ po načinu koruze, da je veter ne podere. Tako ti bode donašala na dobri njivi precej koristi. 1. Imela boš celo leto tečno hrano za svinje, katero ti to perje daje; samo ne česaj ga, temuč porezi, da stebila ne raniš; tudi panoge porezi, in le zgornje veje s poglavitno rožo pusti. 2. Steblo ti služi za rajico, po katerem se ovija stezavka, fižola, ki je poleg smeš nasaditi. 3. Plošča, ali glavica, kuhana je mastna krma za svinje v jeseni, ki se pa dá tudi posušiti za zimo. Pridene se namreč teh nekoliko med drugo »špuro« za zamef. 4. Tičice, tvoje pevcice, bodo imele sladke žir; tudi v hudi zimi jim ga nastavljaš, ko jih je toliko lepo gledati. 5. Zrno se izmelje iz posušenih plošč, se dobro presuši, opše